

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 607/2023-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jindřichom Stoszekom, P. O. BOX 79, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní sp. zn. B2-8C/349/2014 (pôvodne sp. zn. 8C/349/2014) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní sp. zn. B2-8C/349/2014 (pôvodne sp. zn. 8C/349/2014) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. B2-8C/349/2014 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **5 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 607/2023-13 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručenú ústavnému súdu 6. novembra 2023, ktorou sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), a to postupom Mestského súdu Bratislava

IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II). Tiež navrhol prikázať mestskému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov, priznať mu finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyjadrení zúčastnených vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou mestskému súdu 5. marca 2013 domáhal, aby žalovaní spoločne a nerozdielne zaplatili z titulu pôžičky 25 004,08 eur s príslušenstvom. Okresný súd vo veci sp. zn. 31Ro/501/2013 vydal 14. júla 2014 platobný rozkaz, proti ktorému podali žalovaní odpor. Z dôvodu prebiehajúceho konania na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 7C/201/2012 bolo napadnuté konanie uznesením z 8. augusta 2017 prerušené. Po odpadnutí prekážky sa v konaní pokračovalo nariadením pojednávania na 11. február 2020. Okresný súd na pojednávaní 25. júla 2023 vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu zamietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania. Zákonnému sudcovi mala byť predĺžená lehota na vyhotovenie písomného rozsudku do 10. novembra 2023.

3. Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil u právneho zástupcu sťažovateľa aj mestského súdu, že ani v čase vypracovania tohto nálezu nebol rozsudok mestského súdu vyhotovený a odoslaný.

4. Sťažovateľ argumentuje, že celková dĺžka namietaného konania v trvaní viac ako 10 rokov na súde prvej inštancie je neprimeraná. V namietanom konaní bol síce vyhlásený rozsudok, avšak jeho písomne spracovanie nebolo do podania ústavnej sťažnosti sťažovateľovi doručené. Okrem iného poznamenal, že po doručení písomného rozsudku mestského súdu podá odvolanie, čím sa dĺžka konania opäť predĺži. Je toho názoru, že svojím správaním namietané konanie nepredlžoval. V súvislosti s nepriaznivou pandemickou situáciou uviedol, že dĺžka konania už pred vírusovým ochorením COVID-19 bola ústavne neakceptovateľná.

5. Sťažovateľ podal sťažnosť pre nečinnosť z 1. augusta 2023 podľa § 62 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predsedníčka mestského súdu vyhodnotila sťažnosť (listom sp. zn. Spr 3286/2023 z 13. októbra 2023) ako nedôvodnú. Podľa názoru sťažovateľa neprimeraná dĺžka konania predlžuje stav jeho právnej neistoty, čo sa premieta aj do jeho rodinného života.

6. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (tzv. nová súdna mapa), ktorým bol v čl. VIII zmenený aj zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa §18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva z Okresného súdu Bratislava II na Mestský súd Bratislava IV.

II.

7. Argumentácia sťažovateľa proti napadnutému postupu spočíva najmä v tom, že ide o jednoduchý spor a stav právnej neistoty dopadá aj na jeho rodinný život. Mestský súd podľa neho koná zjavne neehospodárne so značnými časovými odstupmi medzi úkonmi.

III.

8. Predsedníčka mestského súdu vo vyjadrení zo 7. decembra 2023 uviedla, že aj napriek predĺženiu lehoty na vyhotovenie a odoslanie rozsudku (vyhláseného 25. júla 2023) do 10. novembra 2023

rozsudok dosiaľ vyhotovený a odoslaný nebol, v dôsledku čoho zvažuje vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti.

9. Zákonný sudca uviedol, že priedahy boli primárne spôsobené objektívnymi príčinami, ako bola pandémia COVID-19 a ochorenia s ňou spojené, ako aj subjektívnymi príčinami, ako napríklad pojednávania na žiadosť žalobcu so súhlasom protistrany.

IV.

10. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či v napadnutom konaní dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam konania pre účastníkov [II. ÚS 32/02, IV. ÚS 465/2022, obdobne rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00, rozsudok z 30. 3. 2023 vo veci Roth Nevedálová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11).

12. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

13. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priedahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, v ktorom sa bude konať nové pojednávanie.

14. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priedahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priedahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

15. Povinnosť súdu konať bez priedahov vyplýva i z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní

s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, ako aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo z § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

16. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a teda či bolo alebo nebolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

17. V prejednávanej veci šlo o civilné sporové konanie, v ktorom sa sťažovateľ (žalobca) domáhal zaplataenia peňažnej sumy od žalovaných, čo možno hodnotiť ako bežnú agendu a nemožno konštatovať mimoriadnu zložitosť veci.

18. Správanie účastníkov konania nevykazuje úmyselné či neúmyselné predlžovanie konania. Ako uvádza sťažovateľ, z dôvodov na jeho strane bolo konanie odročené dvakrát a predĺžilo konanie o necelé dva mesiace, či už šlo o zdravotný stav v súvislosti s COVID-19, alebo kolíziu pojednávania.

19. Pokiaľ ide o postup súdu, tu ústavný súd konštatuje, že už fakt, že toto štandardné konanie prebieha po dobu takmer 10 rokov, je dostatočným argumentom na konštatovanie priet'ahov v konaní. Ako príklad ústavný súd uvádza, že žaloba bola doručená 5. marca 2013 a až 12. marca 2014 mestský súd vyzval sťažovateľa na zaplataenie súdneho poplatku (cca 12 mesiacov nečinnosti). Po doručení odporu 17. septembra 2014 súd nariadil pojednávanie až na 23. máj 2017 (malo to byť dôsledkom zmeny adres žalovaných a vymáhaním súdnych poplatkov). Práceschopnosť zákonného sudcu pred vyhlásením rozsudku trvala približne 8 mesiacov. Rozsudok vyhlásený 25. júla 2023 nebol ani po predĺžení lehoty dosiaľ vyhotovený a doručovaný. Mestský súd poukazoval na prerušenie konania, ktoré trvalo 2 roky a 4 mesiace z dôvodu prebiehajúceho súvisiaceho konania a snažil sa dĺžku konania odôvodniť aj pandémiou COVID-19, no tým nie je možné ospravedlniť 10-ročné konanie. Chronológia úkonov je súčasťou ústavnej sťažnosti, ako aj vyjadrenia mestského súdu.

20. Ústavným súdom posúdené okolnosti odôvodňujú vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Po mimoriadne dlhom časovom období sa mestský súd konečne dopracoval k vyhláseniu rozsudku (25. júla 2023), ktorý však nebol schopný dosiaľ ani vyhotoviť, nieto ešte doručiť. Ústavný súd aj z uvedeného dôvodu doplnil ochranu o uloženie príkazu vo veci konať [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

V.

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia spolu 5 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (v súčasnosti vypracovávanie a doručovanie rozsudku), povahu a význam dotknutých práv, namietanú celkovú dĺžku konania (cca 10 rokov), ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023), ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi 5 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

VI.

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 530,86 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) vrátane 20 % DPH. Spolu tak trovy konania predstavujú sumu 530,86 eur (bod 4 výroku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2024

Robert Šorl
predseda senátu